

POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **J. G.**,
oskarżonego o czyn z art. 54 § 2 k.k.s. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 12 kwietnia 2024 r.,
skargi obrońcy oskarżonego
na wyrok Sądu Okręgowego w Opolu
z dnia 22 listopada 2023 r., VII Ka 645/23,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Opolu
z dnia 8 maja 2023 r., II K 593/20,
i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. zwolnić oskarżonego J. G. od kosztów sądowych postępowania skargowego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Opolu wyrokiem z dnia 8 maja 2023 r., II K 593/20, uniewinnił J. G. od czynów: z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 56 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 7 § 1 k.k.s. (czyn z pkt I części wstępnej) i z art. 62 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. (czyn z pkt II części wstępnej) oraz orzekł o kosztach procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł oskarżyciel publiczny – Naczelnik O. Urzędu Celno-Skarbowego w O., który zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w całości i zarzucił „błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść – polegający na przyjęciu przez Sąd I Instancji, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na uznanie oskarżonego J. G. za winnego popełnienia zarzucanego jemu czynu, co w konsekwencji doprowadziło do jego uniewinnienia, podczas gdy analiza zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynione na jego podstawie ustalenia prowadzą do wniosku przeciwnego”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W pisemnej odpowiedzi na apelację obrońca oskarżonego wniósł o utrzymanie zaskarżonego wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy w Opolu wyrokiem z dnia 22 listopada 2023 r., VII Ka 645/23, uchylił zaskarżony wyrok Sądu I instancji i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Opolu do ponownego rozpoznania.

Skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok kasatoryjny w całości i zarzucając „naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. w zw. z art. 113 k.k.s. przez uchylenie zaskarżonego apelacją oskarżyciela wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania powołując się na regułę *ne peius* w celu dokonania właściwego opisu czynów i dokonania właściwej ich kwalifikacji prawnej, podczas gdy przepis ten upoważnia do takiej decyzji wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, a sama tylko możliwość wydania wyroku skazującego w ponownym postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji nie jest wystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius*”. Obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Opolu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W pisemnej odpowiedzi na skargę oskarżyciel publiczny – Naczelnik O. Urzędu Celno-Skarbowego w O. wniósł o oddalenie skargi w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargę należało oddalić jako niezasadną.

Jak wynika wprost z punktu 5.3.1. uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego przesłanką orzeczenia kasatoryjnego w tej sprawie była reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. w zw. z art. 113 k.k.s. Argumentacja Sądu Okręgowego wykazująca na zaistnienie podstawy wydania wyroku kasatoryjnego jest wystarczająca dla oddalenia skargi. W świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r. (I KZP 10/18, OSNK 2018, z. 11, poz. 73), możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. Jednocześnie w wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, zgodnie z którym sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2021 r., IV KS 21/21).

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczy dokonał oceny dowodów koniecznej dla uchylenia wyroku Sądu I instancji na podstawie art. 454 § 1 k.p.k., negując wnioski Sądu Rejonowego i przedstawiając własne. Przede wszystkim Sąd odwoławczy zanegował brak obdarzenia wiarą zeznań świadków w osobach I. W. (zeznania k. 115 i k. 180) i T. W. (zeznania k. 109 i k. 182). Podkreślił, że z zeznań tych wynika, iż oskarżony osobiście przynosił kwestionowane faktury lub przysyłał je mailem, tak więc błędna jest teza Sądu Rejonowego o niemożności ustalenia, czy były to faktury rzeczywiście wystawione przez oskarżonego i czy w

ogóle wiedział on o ich wystawieniu. Sąd odwoławczy uznał ponadto za nieprzekonujący argument Sądu Rejonowego co do niewiarygodności zeznań zwłaszcza I. W. z uwagi na to, że może być ona zainteresowana rozstrzygnięciem w tej sprawie. W tym względzie Sąd Okręgowy podkreślił, że postępowanie podatkowe wobec niej zostało już zakończone i została ona „ukarana” (jej zeznania k. 180, dokument z Urzędu Celno-Skarbowego k. 366). Sąd Okręgowy odniósł się także do argumentu dotyczącego braku szczegółowości zeznań tych świadków, jak również zasłaniania się niepamięcią, akcentując istotny upływ czasu od momentu zdarzeń faktycznych będących podstawą postępowania, jak również fakt odczytania przez Sąd wcześniejszych depozycji świadków i ich potwierdzenie (odczytanie i potwierdzenie zeznań k. 180v i k. 182v). Sąd Okręgowy wskazał również, że nie do końca prawidłowe było uznanie za wiarygodne zeznań W. W. (k. 198). Sąd I instancji na podstawie tych zeznań ustalił, że oskarżony nie zamieszkiwał pod wskazanym przez siebie adresem. Jednak Sąd odwoławczy podkreślił, że zmiana miejsca zamieszkania przez oskarżonego jest w tej sprawie irrelevantna. W swoich zeznaniach świadek W. W. wskazał, że współpracował z oskarżonym wyłącznie w 2012 r., gdy tymczasem, z dokumentacji przedłożonej przez oskarżyciela publicznego na etapie postępowania odwoławczego (k. 475) wynika, że świadek ten został pełnomocnikiem podatkowym oskarżonego w 2012 r. i to pełnomocnictwo nie zostało odwołane. Sąd Okręgowy uznał również za niezasadny argument dotyczący niepodpisania faktur przez oskarżonego, powołując się na stosowne przepisy prawa podatkowego, które takiego obowiązku nie wprowadzają. Powyższa analiza prowadzi do wniosku, że Sąd odwoławczy wykazał, dlaczego jego zdaniem błędna jest ocena dowodów dokonana przez Sąd I instancji, która to ocena stanowiła podstawę uniewinnienia oskarżonego.

Nie ma racji obrońca, że Sąd Okręgowy dostrzega jedynie hipotetyczną możliwość skazania oskarżonego w postępowaniu ponownym, a uchylenie wyroku nastąpiło celem korekty opisów czynów i ich kwalifikacji prawnej. Sąd Okręgowy wyraźnie zaznaczył regułę *ne peius* jako podstawę uchylenia wyroku i stwierdził, iż „materiał dowodowy pozwala na uznanie, że oskarżony dopuścił się zarzuczanych mu czynów” (pkt 3.1. uzasadnienia wyroku). Sąd Okręgowy wskazał na potrzebę korekty opisów czynów i ich kwalifikacji prawnej jedynie „w razie potrzeby” (pkt

5.3.2 uzasadnienia), której nie można wykluczyć po przeprowadzeniu postępowania ponownego.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uchylił wyrok Sądu I instancji prawidłowo powołując się na regułę *ne peius*, wprost wskazaną w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. jako jedna z przesłanek wydania wyroku kasatoryjnego.

Trzeba zauważyć, że Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21). Dlatego też część argumentacji skargi, chociażby ta koncentrująca się wokół ustalenia faktu zmiany miejsca zamieszkania przez oskarżonego i wpływu tej zmiany na możliwość ponoszenia odpowiedzialności karno-skarbowej, jak również znaczenia dla tej sprawy faktu wystawiania określonych faktur dokumentujących prawdziwe lub nie zdarzenia gospodarze, nie mogła być oceniana w postępowaniu skargowym.

Podsumowując, przy uwzględnieniu zakresu rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym należy uznać, że Sąd Okręgowy należycie wykazał i uzasadnił podstawę wydania wyroku kasatoryjnego, mieszczącą się w katalogu z art. 437 § 2 k.p.k. *in fine*.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ms]

